

VI Lenin

En publicists anteckningar

*Om bestigning av höga berg,
om det skadliga i modlöshet
om nyttan av handel,
om förhållandet till mensjevikerna*

I. Något av ett exempel

Låt oss föreställa oss en person som bestiger ett mycket högt, brant och ännu outforskat berg. Låt oss anta att han har övervunnit oerhörda svårigheter och faror och lyckats nå mycket högre än sina föregångare, men att han ändå inte har nått toppen. Han har hamnat i en situation, där det nu inte bara är svårt och farligt, utan direkt omöjligt att fortsätta i den riktning och på den väg han valt. Han får vända tillbaka, stiga ner och söka andra vägar, som må vara är längre men som utlovar en möjlighet att ta sig upp till toppen. Nedstigningen från denna aldrig tidigare skådade höjd, där vår tänkte resenär har hamnat, erbjuder kanske ännu större faror och svårigheter än uppstigningen: det är lättare att trampa fel; det är inte så lätt att granska det ställe där man sätter foten; borta är den upphöjda stämning som den omedelbara rörelsen uppåt, rakt mot målet skapade osv. Han får binda ett rep om sig, offra hela timmar på att med piken hacka ut fotfästen eller platser, där repet kan bindas säkert fast, han måste röra sig i snigelfart och därtill baklänges, neråt, längre bort från målet, och ändå kan han inte se slutet på denna ytterst farliga och plågsamma nedstigning, se om det går att hitta någon omväg, på vilken han åter, och nu djärvare, snabbare och genare kan röra sig framåt, uppåt, mot toppen.

Det är knappast naturligt att anta att en person som hamnat i en sådan situation inte haft stunder av modlöshet, trots att han har stigit så oerhört högt. Och dessa stunder skulle sannolikt ha varit talrikare och känts svårare, om han kunnat höra röster nerifrån från sådana som på säkert avstånd, i kikare, följer denna farliga nedstigning, som inte ens kan kallas (som Smena Vech-folket säger) ”nedstigning med bromsarna på”, ty bromsar förutsätter ett välkonstruerat och redan utprovat fordon, en i förväg iordninggjord väg och redan tidigare utprovade mekanismer. Men här finns varken fordon eller väg eller överhuvud taget något som utprovats i förväg!

Det är skadeglada röster som hörs nerifrån. Somliga är öppet skadeglada, hånar och skriker: nu tappar han taget, det är rätt åt honom, den dåren! Andra försöker dölja sin skadeglädje och uppför sig mest som Judas Golovljov; de ojar sig och blickar sorgset mot himlen: sorgligt nog slår våra farhågor in! Var det inte vi som satsat hela vårt liv på att utarbeta en förnuftig plan för bestigning av detta berg som krävde att bestigningen skulle uppskjutas, tills vår plan var färdig? Och om vi så lidelsefullt protesterade mot den väg som nu har övergetts av dåren själv (Titta, titta, han har vänt, han stiger ner, han tar timmar på sig för att förbereda ett tillfälle att flyta sig någon aln! i n oss hudflängde han på det nedrigaste, när vi systematiskt krävde måtta och sans!), om vi så starkt fördömde dåren och varnade alla för att ta efter och hjälpa honom, så gjorde vi det uteslutande av kärlek till den stora planen att bestiga detta berg, för att inte hela denna stora plan skulle bli komprometterad!

Under omständigheterna i vårt exempel kan vår tänkte resenär lyckligtvis inte höra rösterna från dessa ”sanna vänner” till bestigningens ide, ty annars skulle han nog må illa. Och illamående, sägs det, hjälper en inte att tänka klart och gå stadigt, särskilt då på höga höjder.

II. Utan metaforer

Ett exempel är inget bevis. All jämförelse haltar. Detta är obestridliga och välkända sanningar, men det skadar inte att påminna om dem för att ge en åskådligare föreställning om gränserna för betydelsen av varje jämförelse överhuvud taget.

Rysslands proletariat steg i sin revolution upp till en väldig höjd, inte bara jämfört med 1789 och 1793, utan också i jämförelse med 1871. Vi måste så nyktert, klart och tydligt som möjligt bli på det klara med just vad det är som vi ”gjort färdigt” och vad vi inte gjort färdigt: då förblir tänkandet klart, då kommer det inte att förekomma vare sig illamående, illusioner eller modlöshet.

Vi ”gjorde färdig” den borgerligt demokratiska revolutionen så att den blev ”renare” än någon annanstans i världen. Detta är en mycket stor vinning, som ingen kraft kommer att kunna ta tillbaka.

Vi fullbordade på revolutionär väg utträdet ur det ytterst reaktionära imperialistiska kriget. Detta är också en vinning, som ingen kraft i världen kan ta tillbaka, och denna vinning är desto värdefullare som reaktionära imperialistiska slakter är oundvikliga inom en icke avlägsen framtid, om kapitalismen består; och det blir inte lätt att en andra gång tillfredsställa det 20:e århundradets människor med ”baselmanifest”, med vilka renegaterna, Andra och 2 1/2-internationalens hjältar, lurade sig själva och arbetarna 1912 och 1914-18.

Vi har skapat en sovjetisk statstyp och därmed inlett en ny epok i världshistorien, epoken av proletariats politiska herravälde, vilken har avlöst epoken av bourgeoisins herravälde. Inte heller detta går längre att ta tillbaka, även om den sovjetiska statstypen kan ”göras färdig” endast genom de praktiska erfarenheter som görs av arbetarklassen i flera länder.

Men vi har inte ens fullbordat grunden till en socialistisk ekonomi. Den kan den döende kapitalismens mot oss fientliga krafter ännu ta ifrån oss. Vi måste klart inse och öppet erkänna detta, ty det finns inget farligare än illusioner (och yrsel, särskilt på höga höjder). Och det finns absolut inget ”farligt”, inget som ger berättigad anledning till minsta Modlöshet i att erkänna denna bittra sanning, ty vi har alltid förkunnat och upprepat denna marxismens elementära sanning att socialismens seger kräver gemensamma ansträngningar av arbetarna i flera framskridna länder. Men än så länge är vi ensamma, och vi har gjort otroligt mycket i ett land som är efterblivet, som är mer ruinerat än något annat. Inte nog med det: vi har bevarat ”armén” av revolutionära proletära krafter, vi har bevarat dess ”manövreringsförmåga”, vi har hållit huvudet klart, så att vi nyktert kan beräkna var, när och hur långt vi måste retirera (kör att kunna ta ett kraftfullare språng), var, när och precis hur vi måste ta itu med att göra om det som inte gjordes färdigt. De kommunister, som inbillar sig att man utan misstag, utan reträtter, utan talrika ändringar av det som inte gjorts färdigt eller gjorts fel kan slutföra ett sådant världshistoriskt ”företag” som fullbordandet av fundamentet till en socialistisk ekonomi (särskilt i ett småbondeland), måste säkerligen räknas som förlorade. De kommunister, som inte hemfaller åt vare sig illusioner eller modlöshet och som bevarar styrkan och smidigheten för att än en gång ”börja om från början” när de tar itu med en mycket svår uppgift, är inte förlorade (och kommer högst sannolikt inte att gå förlorade).

Och desto otillåtligare är det för oss att hemfalla åt ens den ringaste modlöshet, desto mindre grund har vi för detta som vi i vissa avseenden, hur ruinerade, fattiga, efterblivna och hungriga vi än är, har *börjat röra oss framåt* inom den för socialismen förberedande *ekonomin*, medan länder intill oss, länder över hela världen, vilka är mer framskridna och tusen gånger rikare och militärt starkare än vi, *fortsätter att gå bakåt* inom ”sin” ekonomi,

som de har lovprisat och är insatta i, sin kapitalistiska ekonomi som är beprövad sedan århundraden tillbaka.

III. Om rävjakt, om Levi, om Serrati

Följande sägs vara det säkraste sättet att jaga räv: de uppspårade rävarna ringas på viss avstånd in med ett rep med röda flaggor på liten höjd över snön; räven fruktar denna uppenbart konstlade, ”mänskliga” anordning och söker sig ut först när och där detta ”flagstängsel” öppnas, och där väntar jägaren. För ett sådant djur som förföljs av alla kan försiktighet tyckas vara en högst positiv dygd. Men även här visar sig ”bevarad dygd” vara en brist. Räven fångas just för att den är överdrivet försiktig.

Jag måste bekänna ett misstag jag gjorde, också det på grund av överdriven försiktighet, på Kommunistiska internationalens 3:e kongress. På den kongressen stod jag på den yttersta högerflygeln. Jag är övertygad om att det var den enda rätta ståndpunkten, ty en mycket talrik (och ”inflytelserik”) grupp delegater med många tyska, ungerska och italienska kamrater i spetsen intog en omåttlig ”vänster” ståndpunkt och felaktig vänsterståndpunkt, där de i stället för att nyktert bedöma den för omedelbar och direkt revolutionär aktion ganska ogynnsamma situationen alltför ofta viftade intensivt med små röda flaggor. Av försiktighet och omsorg om att denna otvivelaktigt felaktiga avvikelse åt vänsterism inte gav fel inriktning åt Kommunistiska internationalens hela taktik försvarade jag på alla sätt Levi, uttalade en förmodan om att det kanske var av överdriven fruktan för vänsterns misstag som han hade tappat huvudet (jag förnekade inte att han hade tappat huvudet) och att det hade förekommit fall då kommunister som tappat huvudet hade ”hittat” det igen. Även om jag medgav – inför ”vänsterns” tryck – att Levi var mensjevik, påpekade jag att inte ens ett sådant medgivande löste frågan. Hela historien om mensjevikernas femton år långa kamp mot bolsjevikerna i Ryssland (1903-17) bevisar exempelvis, vilket också tre ryska revolutioner bevisat, att mensjevikerna i allmänhet hade absolut fel och att de i själva verket var bourgeoisins agenter inom arbetarrörelsen. Detta är ett obestridligt faktum. Men detta obestridliga faktum undanröjer inte det faktum att mensjevikerna i *enskilda* fall hade rätt gentemot bolsjevikerna, exempelvis i frågan om bojkott av den stolypinska duman 1907.

Åtta månader har redan gått sedan Kommunistiska internationalens 3:e kongress. Vår dåvarande dispyt med ”vänstern” är tydligen redan överspelad, den har redan lösts av verkligheten. Det har visat sig att jag hade fel om Levi, ty han har med framgång bevisat att han hamnade på den mensjevikiska vägen inte av en slump, inte temporärt, inte bara genom att ”gå fram för hårt” mot ”vänsterns” mycket farliga misstag, utan han har gjort det permanent, stadigt, som något för honom helt naturligt. I stället för att efter Kominterns 3:e kongress hederligt erkänna nödvändigheten av att be om återinträde i partiet, såsom en som i irritation över vissa vänstermisstag temporärt tappat huvudet borde ha gjort, tog sig Levi småaktigt före att ställa till med ohägn för partiet och lägga krokben för det, dvs de facto tjäna bourgeoisins agenter i Andra och 2 1/2-internationalen. Självfallet gjorde de tyska kommunisterna helt rätt när de besvarade detta med att nyligen ur sitt parti utesluta ytterligare några herrar, som i hemlighet gett stöd åt Paul Levi i hans nobla sysselsättning.

Utvecklingen inom det tyska och det italienska kommunistiska partiet efter Kominterns 3:e kongress bevisar, att de har beaktat vänsterns fel på denna kongress och håller på att korrigera sig – steg för steg, långsamt men oavslutligt; besluten på Kommunistiska internationalens 3:e kongress fullgörs lojalt. Att omvandla den gamla typen av europeiskt parlamentariskt, egentligen reformistiskt och i revolutionär färg endast lätt uppmålat parti till en ny *typ* av parti, ett verkligt revolutionärt, verkligt kommunistiskt parti är ju utomordentligt svårt. Frankrikes exempel visar kanske allra åskådligast denna svårighet. Att i det dagliga livet

ändra på *typen* av partiarbete, omvandla det vardagliga, uppnå att partiet blir det revolutionära proletariats avantgarde, och därvid inte fjärma sig från massorna utan i stället alltmer närma sig dem, höja dem till revolutionärt medvetande och revolutionär kamp – det är den allra svåraste men också allra viktigaste uppgiften. Om de europeiska kommunisterna inte utnyttjar den mycket korta intervallen mellan perioderna av särskilt hårda revolutionära strider, som många kapitalistiska länder i Europa och Amerika upplevt under 1921 och början av 1922, till en genomgripande, inre, djupgående förändring av sina partiers hela struktur och hela arbete, så skulle det vara den största förbrytelse från deras sida. Lyckligtvis finns det ingen grund för att befara detta. Det lugna, oansenliga, tysta men djupgående arbetet på att i Europa och Amerika skapa verkliga kommunistiska partier, verkliga revolutionära avantgarden för proletariats har inletts och fortsätter.

De politiska lärdomar som kan dras även genom att iaktta något så trivialt som rävjakt visar sig vara nyttiga. Å ena sidan leder överdriven försiktighet till misstag. Å den andra får man inte glömma att om man i stället för att nyktert bedöma situationen hänger sig enbart åt ”stämningar” eller viftande med röda små flaggor, så kan man också göra ett misstag, denna gång irreparabelt; under sådana förhållanden kan man gå under, men undergången är absolut inte ofrånkomlig, om än svårigheterna är stora.

Paul Levi vill nu bli särskilt väl anskrivnen inom bourgeoisin – och *följaktligen* inom Andra och 2 1/2,-internationalen och hos dess agenter – genom att ge ut just de arbeten av Rosa Luxemburg, där hon tog miste. Vi svarar med ett par rader ur en god gammal rysk fabel: Ibland flyger örnar lägre än hönor, men hönor kan aldrig stiga så högt som örnarna. Rosa Luxemburg misstog sig i frågan om Polens oavhängighet; hon misstog sig 1903 i bedömningen av mensjevismen; hon tog miste i teorin om kapitalackumuleringen; hon tog miste när hon jänte Plechanov, Vandervelde, Kautsky m fl i juli 1914 förespråkade ett samgående mellan bolsjeviker och mensjeviker; hon tog fel i sina skrivelser i fängelset 1918 (varvid hon själv, sedan hon sluppit ut ur fängelset, i slutet av 1918 och början av 1919 rättade till de flesta av sina misstag). Men trots dessa sina misstag var och förblir hon en örn; och kommunisterna över hela världen kommer inte bara att alltid hedra hennes minne, utan hennes biografi och den *fullständiga* samlingen av hennes arbeten (som de tyska kommunisterna är synnerligen sena med att ge ut, varvid de endast delvis kan ursäktas med de oerhörda offer de bringat i sin svåra kamp) kommer också att bli en mycket nyttig lärdom i fostran av många generationer kommunisterna över hela världen. ”Den tyska socialdemokratin efter den 4 augusti 1914 är ett stinkande lik” – det är sådana sentenser som kommer att göra Rosa Luxemburg till ett namn i den världsomspännande arbetarrörelsens historia. Och bland dynghögarna på arbetarrörelsens bakgård kommer höns som Paul Levi, Scheidemann, Kautsky och hela denna klick givetvis att kackla särskilt högt om den stora kommunistkvinnans misstag. Åt var och en vad honom tillkommer.

Vad Serrati beträffar, så måste han jämföras med ett ruttet ägg, som spricker både högljutt och med en särskilt ... pikant doft. Att på ”sin egen” kongress genomdriva en resolution om beredvillighet att följa kominternkongressens beslut, därefter sända game Lazzari till denna kongress och som avslutning lura arbetarna lika grovt som en hästskojare – det är en pärla. När de italienska kommunisterna fostrar fram ett verkligt parti för det revolutionära proletariats i Italien kommer de nu att inför arbetarmassorna kunna visa upp ett åskådningsexempel på politikusars skurkaktighet och mensjevism. Detta exempel nyttiga, *bortstötande* verkan kommer inte med en gång, inte utan många upprepade åskådliga lektioner att göra sig gällande, men den kommer absolut att göra det. De italienska kommunisternas seger är säkerställd, om de inte isolerar sig från massorna, inte tappar tålmodet i det svåra arbetet på att inför de vanliga arbetarna praktiskt avslöja Serratis alla skurkstreck, om de inte frestas av den alltför lätta och allra farligaste lösningen att säga

”minus a” när Serrati säger ”a”, om de orubbligt fostrar massorna till en revolutionär världsåskådning och till revolutionär handling, om de i praktiken utnyttjar de praktiskt imposanta (om än kostsamma) åskådliga lärdomarna av fascismen.

Levi och Serrati är inte karakteristiska i sig, utan som ett nutida exempel på småbourgeoisins extrema vänsterflygel, på ”deras” läger, de internationella kapitalisternas läger, det läger som är emot vårt. ”Deras” läger visar skadeglädje, jublar eller faller krokodiltårar heltigenom, från Gompers till Serrati, över vår reträtt, vår ”nedstigning”, vår nya ekonomiska politik. Må de känna skadeglädje. Må de syssla med sina clownier. Åt var och en vad honom tillkommer. Men vi kommer inte att hemfalla åt vare sig illusioner eller modlöshet. Om vi inte är rädda för att erkänna våra misstag, inte är rädda för det mångfaldiga, upprepade arbetet med att korrigera dem, så kommer vi att nå själva toppen. Det internationella blocket från Gompers till Serrati verkar för en förlorad sak.

Skrivet i slutet av februari 1922.

Ofullständigt publicerat ffg 1924 i tidskriften *Kommunistitjeskij Internatsional* nr 2

Fullständigt publicerat ffg den 16 april 1924 i *Pravda* nr 87 och *Izvestija VtsIK* nr 88

Anmärkningar till artikeln ”en publicists anteckningar”

Sidan 10 lyder nu: 1) helt rätt i att utesluta leviter. 2) vänstern i Tyskland och Italien har utvecklats på ett utmärkt sätt och att ha beaktat sina fel på 3:e kongressen. 3) $\Sigma\Sigma^*$ = rävens lärdomar. 4) Levi och R Luxemburg. 5) Serrati endast en räv, ett litet djur. 6) 2 och 2 1/2.

Skrivet i slutet av februari 1922

Publicerat ffg 1959 i *Leninskij sbornik* XXXVI

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 44, s 415-423

* Summa summarum – Red